

fogva felragasztani ma már sehol sem szokás, miután ez a mód rendszerint a metszetek tönkretételéhez vezet, hanem az egyes lapokat sarok módjára alkalmazott vászon- vagy papirszeletkékkel erősítik táblapapírra, vagy — s ez az igazi megőrzési mód — egyenesen erre a célra készült paszpartukba helyezik.

A praktikus szabályoknak egész tömegét nyújtja a VII. fejezet. A könyvtár rendben- és tisztántartására, kártételektől való megővésére igazi aranytanácsokat kapunk, amelyeket nem lehet a könyvtárnoknak eléggé figyelmébe ajánlani. Az ezt követő rövid fejezet a könyvkötésre vonatkozó fontosabb tudnivalókat ismerteti, a IX. és utolsó pedig azokat a szabályokat, amelyeknek a használatra nézve minden valamire való könyvtárban formulázva kell lenni.

Nagyjából elmondva az itt felsoroltakat tartalmazza a *könyvtárta*n. Hogy benne e kereteken belül az adatoknak, a hasznos ismereteknek mekkora bősége rejlik, azt csak a használói fogják tudni, akiknek ez a könyv mindenkor igaz és hűséges vezetője, tanácsadója lesz.

A kötetet az Athenaeum tetszetősen állította ki s gazdagon illusztrálta. Ha szabad külseje ellen valami kifogást tennünk, úgy csak azt hibáztatjuk, hogy alakjának nagy nyolczadréteget választottak. Kézikönyvnek megfelelőbb lett volna a kisebb alak.

A Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége fogadja minden szakember köszönetét, hogy alkalmat adott e munka megírására. Szívvel kívánjuk, hogy az ezen kötettel megindult kiadványok mindenike olyan előkelő színvonalon álljon mint az első s belőlük a magyar művelődésnek akkora haszna legyen, mint lesz Ferenczi Zoltán munkájából.

V. E.

Arthur L. Jellinek. *Internationale Bibliographie der Kunstwissenschaft. Erster Jahrgang. 1902.* Berlin, Behr B. kiadása, 1903. X+366 l.

Tetszetős kötetbe foglalva fekszik előttünk Jellinek Arthur képzőművészeti bibliografiájának első évfolyama, mely az 1902. év művészeti irodalmáról számol be. S így együtt látva a hat füzetet gondos név- és tárgymutatóval, még jobban kitűnik a vállalatnak nagy jelentősége s a szerkesztőnek valóban kiváló elismerésre méltó lelkiismeretessége és képessége. A megnyugvásnak bizonyos nemét érezzük, ha arra gondolunk, hogy a mind nagyobb és nagyobb méreteket öltő, de egyszersmind mind inkább és inkább nemzetközi érdekűvé váló képzőművészeti irodalom rengeteg adatának lehetőleg gyors összeállításával szakavatott kezek foglalkoznak.

Igaz ugyan, hogy a művészetekkel foglalkozó időszaki sajtó figyelemmel kíséri az irodalmat s a legtöbb szakfolyóiratnak megvan a maga bibliografiai rovata. De mily nagy már ezeknek

a folyóiratoknak is a száma az összes művelt nemzeteknél. Ki tudja azokat mind szemmel tartani? Már pedig a művészetek terén talán a legnagyobb fokú lévén a nemzetközi érdeklődés, itt igazán sokszor alig sejthető, hogy hol jelenik meg fontos közlemény egy vagy más műalkotásról, művészről, vagy művészeti kérdésről. Egy szóval óriási területet kell áttekinteni annak, aki a művészetek által inspirált irodalmat a maga egészében ismerni akarja. Ez pedig másként, mint megfelelő apparatussal el sem képzelhető. Jellinek Arthur nagy ügyszeretetére és irodalmi jártasságára vall, hogy ezt az apparatust a maga részére megteremtette. Könyvtárak, szétágazó személyes összeköttetések, nagyarányú levelezés stb. ez apparatus egyes tényezői s az előttünk fekvő kötet élő bizonyosság, hogy a gépezet már és jól működik. Hogy ez az első évfolyam nem lesz tökéletes, hogy több adat hiányozni fog belőle, az bizonyos. De nem lesz ideálisan tökéletes a 2-ik vagy az 50-ik évfolyam se, a mint hogy ilyen kifogástalan *nemzetközi bibliográfia* nem is képzelhető. Az első évfolyam 5524 bibliográfiai adatot foglal magában, s a pár száz adat, a mi esetleg hiányzik, nem fog gátolni abban, hogy a meglévőeknek ne vegyük hasznát. S nincs is kétségünk benne, hogy máris sokan vették ezeknek hasznát. A használást nagyon megkönnyíti a világos, egyszerű, minden bibliográfiai kabalisztikától ment beosztása az anyagnak. Minden füzet a következő *nyolcz* főcsoportra oszlik: I. Bibliográfiák, lexikonok, újabb folyóiratok. II. Eszthetika, műbölcsélet, művésztan. III. Művészettörténet. IV. Építészet. V. Szobrászat. VI. Festészet. VII. Grafikai művészetek. VIII. Iparművészet. A III—VII. csoportok a szükséghez — de csakis a szükséghez — mért számú alcsoportokra oszlanak, így a III—VI. A) Általános művek, stíltan, elmélet, kritika ikonografia, életrajzi művek. B) Korszakok és országok. C) Városok, épületek, emlékek, gyűjtemények, kiállítások, iskolák. D) Egyes művészek. A VII. csoport részletezése ez: A) Általános művek. B) Az írás. C) Nyomtatás. D) Fametszet. E) Rézmetszés. F) Litografia. G) Fényképészet. H) Könyvdíszítés. I) Ex-libris. A VIII. csoporté: A) Általános művek. B) Szövő-iparművészet, kosztümtan. C) Könyvkötészet, bőripar. D) Üvegipar és keramika. E) Fa, bútör és belső díszítés. F) Vasipar, fegyverek, órák, bronzok. G) Ötvösség. H) Elefántcsont és zománcz. I) Czímer és pecséttan.

Minket annyival inkább érdekel Jellinek Arthur bibliográfiai munkája, minthogy a magyar képzőművészeti irodalom is a kellő méltánylásban részesül benne. Dr. *Éber* László n. múzeumi segédör gondoskodik az adatok összegyűjtéséről, s az ő szakképzettségének és kritikai érzékének nagy része van abban, hogy az 1902. évi magyarországi képzőművészeti irodalom minden érdemes terméke szerepel a bibliográfia első évfolyamában. Pontos érdek,

hogy közreműködését a további évfolyamoktól se vonja meg. E bibliográfia révén széles körök vehetnek tudomást a mi művészeti törekvéseinkről. S bizonyára ez volt ama szempontok egyike, melyek közoktatásügyi kormányunkat a vállalat támogatására birták, a mint erről az előszó hálásan meg is emlékezik. Kár, hogy a magyar címek egy részét a sajtóhibák elcsufították. Egyébként akadnak más nyelvűeknél is. A magyar és más, kevésbé általánosan elterjedt nyelvű címek német vagy francia fordításban is közölve vannak. Talán czélszerűbb volna a kettő közül valamelyiknél megállapodni s azt következetesen keresztülvinni. A vállalatnak mindenestre tökéletesülni kell még s hogy ez kellő pártfogás mellett nem is fog elmaradni, a szerkesztő ügyszeretete remélni engedi. Tervezi a szerkesztő a reprodukciók jegyzékét is. A II. évfolyam — igen helyesen — nem 6, hanem csak 4 füzetből fog állani, tehát minden évnegyedről egy az eddigiéknél természetesen terjedelmesebb füzet fog beszámolni, miáltal megszűnik az anyagnak tulságos szétforgácsolása. Egy évfolyam ára 15 márka. e. l.

F. Pintor. *La libreria Cosimo de' Medici nel 1418.* Firenze, 1902. 8-r. 15 oldal.

E fentebbi cím alatt *F. Pintor*, a firenzei Biblioteca Nazionale könyvtárnoka kiadta Medici Cosimo könyveinek egy 1417-ben felvett lajstromát. Ez a könyvjegyzék csak része egy nagy leltárnak, a mely a Medici János házában talált összes ingóságokról számol be, s melynek eredetijét a firenzei állami levéltárban őrzik.

Ez az első adat a világhírű gyűjteményről. Bizonyosága annak, minő szerény kezdetből nőtt ki a nagy *Bibliotheca Medicea*. A lajstrom mindössze hetvenegy műről tesz említést; melyek közül hármat Medici János őriztek, a többit pedig Cosimo irodájában (nello scriptorio di Cosimo). A szűkszavú jegyzék csak rövid címeket ad, de a korhoz mérten mégis pontosnak mondható, mert a régibb darabokat megjelöli, ilyen formán: *Tre deche di Livio in due volumi di lettera antica*, vagy: *Giustino di lettera longobarda*. Legnagyobb számmal a régi latin írók vannak képviselve, Cicero egymaga 10 darabbal szerepel a lajstromban. Azt természetesen mondani sem kell, hogy Boccaccio, Petrarca és Dante nem hiányoznak.

Az érdekes füzetkét a középkori irodalom és könyvészet tanulmányozóinak figyelmébe ajánljuk. V.